

- своєчасність (несвоєчасне виявлення та вжиття заходів впливу до правопорушників та їх оточення призводить до формування звички, пов'язаної з антигромадською поведінкою, а також значно підвищує ймовірність вчинення особою правопорушення);
- послідовність (індивідуальний вплив повинен спланований бути так, щоб його інтенсивність послідовно збільшувалась або зменшувалась залежно від результатів);
- реальність (заходи впливу повинні відповідати можливостям їх реалізації);
- законність (індивідуальна профілактика будується на основі чіткого дотримання законодавства, прав, свобод та законних інтересів громадян) [1, с. 251].

Отже, завдання поліції у сфері попередження правопорушень з метою локалізації та недопущення її проявів, полягає в розробленні та застосуванні ефективних стратегій із протидії конкретним протиправним діям. Також завдання поліції полягає у виявленні причин і умов, які сприяють правопорушенням та здійсненням заходів щодо їх усунення. Підвищення рівня запобігання правопорушенням загалом та з боку поліції зокрема може бути досягнуто на основі належного її нормативно-правового забезпечення, що є, по-перше, як правова основа загального механізму функціонування системи запобігання правопорушенням, а по-друге, як чинна правова база відповідного правозастосування.

Кожен суб'єкт наукової діяльності по-своєму класифікує профілактичні заходи адміністративних правопорушень, але всі вони ведуть до того, що потрібно усувати негативні чинники, які впливають на особу, завчасно виявляти задумане правопорушення, здійснювати належну охорону об'єктів, що можуть спокусити особу на здійснення правопорушення, здійснювати належний контроль за особами, схильними до здійснення правопорушення, внести корективи у правову освіту громадян, збільшити обсяг покарання за здійснення адміністративного правопорушення.

1. Фатхутдінов В. Г. Адміністративно-правове забезпечення громадської безпеки в Україні : дисертація : дис. ... д.ю.н. : 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2017. 445 с.

2. Зміст та напрями профілактичної діяльності органів внутрішніх справ : фондова лекція з дисципліни «Актуальні проблеми та організація попередження правопорушень». Київ, 2014. URL : https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/profil_diyal.doc

3. Проект Закону України «Про профілактику правопорушень». URL : <https://cv.court.gov.ua/tu26/6/2358>.

Максим ШЕВЯКОВ

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ ЯК СЛАДОВА ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНИХ ІНТЕРЕСІВ

Багаторічна історія боротьби з деліктами у сфері громадського порядку та громадської безпеки пов'язана з пошуком шляхів ліквідації цих негативних явищ. Ідея попередження злочинності взагалі та злочинів зокрема народилася у Стародавній Греції. Вже Платон і Арістотель шукали способи вирішити цю проблему. У сучасному світі профілактикою правопорушень займається багато вчених, з'явилося кілька наукових теорій, але проблема правопорушень проти громадського порядку та громадської безпеки досі залишається невирішеною. У сучасній Україні такі правопорушення є одними з перших за кількісними показниками.

Тому визначимо систему цих правопорушень та створимо систему протидії таким правопорушенням шляхом вжиття профілактичних заходів. Коли йдеться про запобігання адміністративним проступкам, що порушують громадський порядок та громадську безпеку, насамперед необхідно визначити, що це за дії. Під профілактикою правопорушень у загальному визначенні розуміється вплив на причини та умови правопорушення, а також формування психологічного ставлення до правопорушень як неможливої поведінки. Під час

вивчення категорії «профілактика адміністративних правопорушень проти громадського порядку та громадської безпеки» почнемо з того, що громадський порядок та громадська безпека є найбільш вразливими категоріями у сучасному світі. Наприклад, у розвинених країнах вже сформовані усталені норми поведінки громадян у громадських місцях, і відхилення від встановлених норм здебільшого вважається кримінальним злочином [1].

Національна поліція України наділена різноманітними правоохоронними функціями, які обумовлюють виокремлення певних видів профілактичної роботи цього органу. Таке видове розмаїття пов'язане з реалізацією профілактичної діяльності щодо різних суб'єктів правовідносин, а також орієнтацією на різні сфери і рівні соціально-правових відносин. Але перш ніж говорити про зміст, організацію та здійснення профілактичної роботи Національної поліції, необхідно чітко з'ясувати, що означає термін «профілактика».

Сьогодні у науковій літературі та серед практиків термін «профілактика» використовується спільно з термінами «запобігання», «припинення», «попередження», «охорона» та ін. При цьому всі терміни більшою мірою відносяться до конкретних напрямів запобігання правопорушенням. Короткий аналіз цих термінів показує, що вони є неоднозначними. «Попередження» правопорушень сприймається як вужче поняття, що входить до складу дефініції «боротьба з правопорушеннями» і підпорядковане його завданням. У свою чергу, «попередження» деліктів входить до системи профілактики як один із видів профілактичних заходів.

«Попередження» означає, що державні органи та громадські організації попереджають скоєння злочинів, тобто перешкоджають їхньому скоєнню. Проте термін «запобігання» має більш конкретне значення тому, що попередження належить до конкретних злочинів, тоді як «профілактика» є більш широке поняття.

Термін «припинення» є ще вужчим поняттям, оскільки припинення правопорушення у скоєному стані можливе, коли вже існує, і водночас його припинення один із видів профілактичної роботи.

«Захист» як вид профілактики спрямований на вживання конкретних заходів щодо захисту прав і свобод людини та громадянина, а також має профілактичний характер. Охорона громадського порядку та безпеки спрямована на запобігання злочинам у громадських місцях. Як очевидно з цього короткого аналізу, попередження злочинності загалом явище неоднозначне і не може бути однозначно визначено [2].

Категорія «профілактична діяльність» являє собою одночасно одну з функцій правоохоронної діяльності та її мету, тобто досягнення високого рівня безпеки і порядку, за якого зменшується рівень вчинення правопорушень. Більше того, ця категорія формується як комплексний вид діяльності, що поєднує в собі не тільки правові, а й психологічні, соціальні та інші аспекти. При цьому правоохоронні органи вживають профілактичних заходів правовими та в деяких випадках психолого-педагогічними засобами. Отже, вони в межах своєї компетенції вживають заходи щодо усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень, беруть участь у правовому вихованні населення, проводять профілактичну роботу з особами, які ведуть антисоціальний спосіб життя, і виявляють схильність до вчинення злочинів, здійснюють адміністративний нагляд за особами, щодо яких його встановлено, і контроль за засудженими до кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі.

Особливої уваги потребує профілактична робота, що спрямована на попередження вчинення правопорушень серед неповнолітніх. Оскільки саме ця категорія осіб найчастіше піддається негативному впливу, то наріжним каменем постає питання щодо формування їх правосвідомості. На жаль, проступки, вчинені підлітками і малолітніми особами, щороку зростають. Причинами таких девіацій стають різні чинники: намагання швидко отримати матеріальну користь, досягти успіху в очах сім'ї, незважаючи на незаконність дій, самоствердження, сумнівне підвищення власного авторитету в очах оточення тощо.

Отже, запобігання адміністративним правопорушенням, що порушують громадський порядок та громадську безпеку, визначається загальною соціальною метою.

У системі показників профілактики адміністративних правопорушень конкретна діяльність сприймається як особлива частина соціального регулювання процесів, переважно пов'язаних із завданнями припинення та усунення причин та умов скоєння адміністративного правопорушення. До системних ознак профілактики належать також її комплексність, взаємодія всіх форм та методів, їхня узгодженість, що досягається внаслідок її планування, а також внаслідок розробки організаційних заходів щодо загальної координатії профілактичних заходів [4].

На сучасному етапі нормативно-правового розвитку суспільства профілактична

робота має бути найважливішим напрямом діяльності державно-владних структур. Вона розглядається в іпостасі превентивної діяльності, яка ґрунтується на застосуванні методів спостереження та обробки даних, їх систематизації для перешкоджання вчиненню правопорушення на стадії його планування та підготовки [5]. Доведений у цій статті філософсько-правовий аналіз підтверджує, що забезпечення процесу дискредитування девіантної поведінки, добровільної відмови від злочинної мотивації та наміру або продовження протиправної діяльності окремих груп та конкретних осіб, які виношують протиправні наміри і позитивно сприймають неправомірний спосіб життя. Сутність профілактики полягає в розвитку почуття відповідальності осіб за свою поведінку, яке сприяє глибокому усвідомленню не лише своїх прав, а й обов'язків.

1. Стахура І. Б. Адміністративно-правові засади діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку щодо профілактики правопорушень : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2011. 199 с.

2. Костюк В. Л. Особливості адміністративно-правової охорони громадського порядку в місті Києві (на матеріалах патрульної служби міліції) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2012. 206 с.

3. Організаційно-правові засади діяльності патрульної служби. Вітчизняний та міжнародний досвід: науково-аналіт. огляд / за заг. ред. Т. О. Проценка. Київ : ДНДІ, 2008. 112 с.

4. Ковалів В. М., Кисіль З. Р., Калайанов Д. П. Адміністративна діяльність : навч. посіб. Київ : Правова Єдність, 2009. 432 с.

5. Олефір В. І., Константінов С. Ф., Лошицький М. В. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ : навч. посіб. / за заг. ред. Є. М. Мойсеєва. 2-ге вид. Київ : НВП ІНТЕРСЕРВІС, 2010. 428 с.

Асіф ГУМБАТОВ

аспірант кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

БЕЗПЕКА ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЯК СКЛАДОВА ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Забезпечення безпеки руху поїздів та загалом залізничних перевезень було і залишається головним моментом стійкої роботи залізничного транспорту України. Чинним законодавством визначено, що залізниці та підприємства залізничного транспорту загального користування забезпечують безпеку життя і здоров'я громадян, які користуються його послугами, а також безпеку руху поїздів. При цьому поняття «безпека руху поїздів та маневрової роботи» визначається як комплекс організаційних і технічних заходів, спрямованих на забезпечення безаварійної роботи та утримання в постійній справності залізничних споруд, колій, рухомого складу, обладнання, механізмів і пристроїв.

Нинішній розвиток залізничної галузі гальмується багатьма причинами, однією з яких залишається неналежний рівень безпеки пасажирських та вантажних залізничних перевезень. Ця проблематика набуває надзвичайної актуальності, оскільки галузь і надалі не відповідає зростаючим потребам суспільства та європейським стандартам якості й безпечності надання транспортних послуг.

Згідно з інформацією, яка надходила до Укртрансбезпеки, у 2019 році на залізничному транспорті України сталося 1202 транспортні події, з них: 705 аварій, в яких 354 особи загинули та 232 отримали травми, з них: 1) 577 аварії із сторонніми особами, завдані рухомих складом залізничного транспорту, в яких 354 особи загинули та 232 отримали травми; 2) 128 аварій за участю залізничного транспорту, без постраждалих; 3) 473 інциденти, без постраждалих; 4) 24 пожежі. Протягом 2019 року на залізничних переїздах Укрзалізниці сталося 65 дорожньо-транспортних пригод, в яких 11 осіб загинули та 20 отримали травми [1, с. 14].

Дестабілізуючим фактором є суттєві вади в організації та забезпеченні безпеки залізничних перевезень, серед яких можна назвати такі:

– поширеність практики забезпечення безпеки перевезень, зважаючи на досвід